

Kitap Tanıtması :

ÇALIŞMAK, VERİM ALMAK VE ÇABALAMAK*

Mehmet AKSOY

Ülkemizdeki ilim ve fikir hayatının, ekonomik duruma paralel olarak, bazı sancılar yaşadığı inkâr edilemez. Yalnız bizim kanaatimiz odur ki, bu konuya kötümser bir gözle bakılmamalı.

Gerçi Cumhuriyet döneminin ilk devirlerinde isim yapmış olanların birçoğu Türk kültür ve fikir hayatında henüz aşılamaı ama, bu aşılamaayanların özel kabiliyetleri yanında, bugünlüklere kıyasla, avantajları da fazlaydı. Bir kere onların kuşağı için, iyi veya kötü, eski çalışmalar hazır malzemeydi. Bir Fuad Köprülü, bir Sadri Maksüdi Arsal, bir Hüseyin Saadeddin Arel ve benzerleri eğer Türk kültür tarihini damgalamışlarsa onların bu kolaylıklarını gözden uzak tutmamalıdır.

Cumhuriyet döneminden sonra doğmuş olanlar arasında da, akademik karyeri olsun olmasın, ilim ve irfan vadisinde yol alarak Türk kültürüne yararlı olmuş pek çok isim saymak mümkündür. Bu kuşak, hiç şüphesiz günümüzde daha hızlı dönen bir dünyanın yüklediği feci ağırlığa rağmen, sağlam bir şeyler meydana getirebilmek için, büyük tarihimizdeki kaynaklarla temas sağlamak işinde, köprüyü bizzat kurmak zorunda kalmıştır. Tabii bu durum da, ister istemez yolu uzatıp verimi azaltıyor. Buna rağmen, kültür konusunun özü-

nü kavrayıp temelden hareket ederek emin adımlarla ilerleyen çilekeşleri de alkışlamadığımız acı bir gerçektir?

Diğer taraftan, heder olan kıymetler de söz konusudur. Cumhuriyet döneminin kesin, gerçekçi ve açık bir kültür politikasına sahip olamayışıyla üniversitelerimizin yaygın bir yol göstericiliğinden mahrûm bulunuşu bunun ana sebebini teşkil ediyor. Bir şeyler yapmak isteyen çok kişi tanırım ki, ilk adımlarında veya birkaç denemeden sonra, umdukları veya hayal ettikleri ilgiyi bulamadıkları için. bu yoldan el çekmişlerdir. Kasdettiğim ilgi maddi de olabilir manevi de. Bu kişileri kayıp hanesine yazmak zorundayız...

Ama günümüzde bir de başka tipler var. Hiç bir hayale ve umuda bel bağlamadan, bir devleti yeniden kurarcasına, tekmil hayatını hak bildiği yola adanmış, devlet ve ikbalin asla peşinde olmayarak —bunlar kendiliğinden ayaklarına gelse bile büyük bir sabır ve tevazu ile karşılayıp— arı gibi çalışmalarını aksatmayanlar... İşte bunlar, ilim ve fikir hayatımızın sancılarına iyimser bir gözle bakmamızı sağlayanlardır.

* Hisar Aylık Fikir ve Sanat Dergisi'nin Aralık 1977 tarihli sayısından alınmıştır.

Bizi bu düşüncelere götüren iki araştırma var elimizin altında (1). Bu yılın baskı tarihini taşıyan eserlerin birisini Kültür Bakanlığı, diğerini de İstanbul Fetih Cemiyeti bastırılmış. Her iki kitap da İsmet Binark'la Nejat Sefercioğlu'nun imzalarını taşıyor. Bu iki imza, aşağı yukarı on yıl öncesinden bu yana yaptıkları bibliyografya çalışmalarından dolayı hemen her Türk aydını tarafından tanınıyor.

Kitapları bize ulaşan Sayın İsmet Binark'ın, kitapçılık sanatları ve kütüphanecilik ihtisası yanında, arşiv ve arşivcilik konusunda Türkiye'de ve yurt dışında yaptığı eğitim ve araştırmaları da kaydetmekte yarar var. Hâlen Devlet Arşivleri'nin Cumhuriyet Dönemi Başkanlığı'nı yürüten Binark, arşiv hizmetlerinde de büyük gayret ve başarılarını sürdürüyor.

Kültür Bakanlığı'nın 280 numarayla yayınladığı kitap **Erzurumlu İbrâhim Hakkı Bibliyografyası**'dır. İsmet Binark'ın «Erzurumlu İbrâhim Hakkı'nın Hayatı ve Eserleri Hakkında» başlıklı bir yazısıyla (5 — 7) başlayan eserde, ikinci bölüm diyebileceğimiz kısmı Erzurumlu İbrâhim Hakkı'nın eserleri oluşturuyor. Dört değişik kaynaktan elde edilen listelerin konulduğu bu bölüm, Erzurumlu İbrâhim Hakkı'nın eserleri hakkında geniş bir fikir veriyor.

Kitabın 24 üncü ve 36 ncı sayfaları arasında, Erzurumlu İb

râhim Hakkı hakkında yazılmış kitap ve makalelerle ondan bahseden eserler var. Yüz kalemin üzerinde ismin yer aldığı bu bölümün eksik olma ihtimali bulunduğu yazar giriş kısmında belirtmiştir. Fakat, eksik bile olsa, bu denemeyi biz şimdiye kadar Erzurumlu İbrâhim Hakkı üzerinde yapılan en derli toplu çalışma olarak niteliyor ve gayet olumlu buluyoruz.

Kitabın son bölümünü, Erzurumlu İbrâhim Hakkı'nın Siirt - Tillo (yeni adıyla Aydınlar)'daki İbrahim Hakkı Manzumesi'nden alınmış çeşitli fotoğraflarla bu manzumeye ait plân ve cephe kroki kileri meydana getiriyor.

İsmet Binark'la Nejat Sefercioğlu'nun imzasını taşıyan ikinci kitap «İstanbul, Fâtih, Fetih ve Fâtih. Devri Hakkında Yazılmış Kitaplar Bibliyografyası» adını taşıyor. Yazarlarının, çok mütevazî bir şekilde. (Bir Deneme) diye nitelendirdikleri eser, İstanbul Fetih Cemiyeti'nin 76 ncı kitabı oluyor. Bu mümtaz, çalışkan ve fedakâr cemiyetin kitap faaliyetlerinin 76 ncı âbidesi.

(1) — **Erzurumlu İbrâhim Hakkı Bibliyografyası**, İsmet Binark - Nejat Sefercioğlu, Kültür Bakanlığı Yayınları: 280, Başbakanlık Basımevi, Ankara — 1977, (48 sayfa), Fiyatı: 10 Lira.

— **İstanbul, Fâtih, Fetih ve Fâtih Devri Hakkında Yazılmış Kitaplar Bibliyografyası (Bir Deneme)**, İsmet Binark - Nejat Sefercioğlu, İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınları: 76, İstanbul — 1977, (XVI + 120 sayfa), Fiyatı: 35 Lira.

Önsözden (V — VII) sonra, bibliyografik künyelerin tesbitiyle ilgili bir açıklama (IX — X) ve kısaltmaların (XI — XII) yer aldığı eser üç bölüme ayrılmış. Birinci bölümde, fetihten önce ve sonra İstanbul hakkında yazılmış kitaplar var. Bunlar, eski harfli türkçe ve türkçe kitaplar (3 — 35) ve yabancı dil kitaplar (36 — 54) olmak üzere iki grupta toplanmış. İkinci bölüm, Fâtih Sultan Mehmed ve İstanbul Fethi hakkında yazılmış kitaplardan oluşuyor. Bu bölüm de iki kısma ayrılmış: Eski harfli türkçe ve türkçe kitaplar (57 — 72), yabancı dil kitaplar (73 — 75). Üçüncü bölüm, Fâtih devri ilim, kültür ve içtimai hayatı hakkında yazılmış kitapları ihtiva ediyor. Bu kısım da, birinci ve ikinci bölümlerdeki gibi, eski harfli türkçe ve türkçe kitaplar (79 — 84), yabancı dil kitaplar (85 — 86) şeklinde iki grupta toplanıyor.

Kitabın sonunda, İsmet Baydur tarafından hazırlanmış iki indeks yer alıyor. Bu indekslerden ilki yazar adlarına (89 — 98), ikincisi de kitap adlarına (99 — 119) ait. Böylece, yerli ve yabancı, 934 kitabın yer aldığı bibliyografyayı kaba çizgileriyle tanıttıktan sonra, eseri İstanbul Fethi'nin 524 üncü yıldönümünde Fâtih Sultan Mehmed'e ve onun ordusunun aziz şehitlerine ithaf eden İsmet Binark'ın şu sözlerine kulak verelim :

«Hazırlanmış olan bibliyografya; Fetih'ten önce ve sonra İstan-

bul, Fâtih Sultan Mehmed ve İstanbul Fethi ve Fâtih devri ilim, kültür ve içtimai hayatı hakkında yazılmış eski harfli türkçe, türkçe ve yabancı dillerdeki kitapları içine almaktadır. Bibliyografik tarama 1975 yılı sonuna kadar sürdürülmüştür. Bibliyografyanın noksansız ve hatasız olduğu yolunda bir iddiamız yoktur. Her bibliyografik çalışma gibi, bu bibliyografyanın da bazı eksiklikleri olacağı şüphesizdir.»

«..... bu mevzudaki yerli yabancı kaynakların tambir bibliyografik kontrolünün sağlanmış olduğu düşünülmemelidir. İngiltere'de British Museum'da ve Fransa'da Bibliothèque Nationale'de yaptığımız çalışmalar sırasında, yabancı dillerdeki eserleri tesbite çalıştık. Ancak bunda da kesin bir neticeye ulaştığımız söylenemez.»

Evet, bu mütevazi sözler, bir araştırma için İngiltere'ye gittiği zaman, çalışmasını başarıyla tamamladıktan başka, aldığı tahsisatı orada bulduğu mesleki araştırmalara yatırıp, eskilerin deyişiyle tuğ u teber yurda dönen İsmet Binark'a ait. İşte bu İsmet Binark ve benzerleri, boşuna çabalamadan, fakat azimle ve sabırla çalışarak verim sağladıkları için, yazımızın başında da işaret ettiğimiz gibi, ilim ve fikir hayatımıza iyimser bir gözle bakmamızı sağlıyorlar. Cümle hayra çalışanlar sağ olsunlar ve Allah'ın yardımından mahrûm kalmamaları.